

GRONINGER Brieven

Amice frater,

Het spreekt als van zelf, dat, als de Koning der kerk Zijn kerk, die telkens weer dreigt af te glijden van de volkomen gehoorzaamheid in leer en leven, opnieuw uitleidt en reïformiert, dit doorwerkt in gansch het leven. Dat kan niemand keeren.

Als er ten dien opzichte weigering is — ten kwaade; als wij overal gehoorzaam zijn — ten goede.

Daar is in het leven causaliteit, oorzaak en gevolg, en een zeer strenge, wat de wetenschap buiten het geloof ook moge zeggen. Maar het is de causaliteit der Schrift. Afwijking van het Woord brengt vloek, toekering naar Schrift en belijdenis geeft zegen.

En zoo heeft elke reformatie haar strenge consequenties.

Consequenties, die van ons telkens offers vragen, want daar staat niet te vergeefs geschreven, dat er voor de getrouwe kinderen Gods verdrukking zal zijn in deze wereld.

De groote reformatie der zestiende eeuw heeft niet alleen de kerk uitgered uit een doodelijk knellende hiërarchie, maar ook het gezin en den staat en de maatschappij.

Maar toen daar weer afval kwam, naderde opnieuw het verderf allerwege.

Wij vergaasden ons, als wij meenen, dat wij met onze hulde voor een tekenend feit der reformatie voorts wel klaar zouden zijn.

De reformatie is als de bekeering een dagelijksch, doorgaand werk, zal het zout niet smakeloos worden. Zij moet doorgaan, beslag leggen op al ons denken en doen, zij moet ons werk allerwege beslissend bepalen.

Waar wij ook zijn.

En wie weet niet, hoe spoedig er na een eersten goeden aanzet, in blij geloof, spoedig weer inzinking komt, omdat wij de kracht vergeten van het woord der groote reformatie door een der grootsten gesproken: elders rust. Wij willen die rust, dan ook hier.

En nu beteekent die gedurige reformatie voor gansch ons leven, die het gezicht op de kerk des Heeren nimmer verliest, ook menigmaal harde strijd, verdeeldheid, scheuring, breuk.

De Heiland zegt tot Zijn jongeren: vuur ben Ik komen werpen op de aarde. Meent gij, dat Ik gekomen ben om vrede op de aarde te geven? Neen, zeg Ik u, maar verdeeldheid. En dat begint dan in het huis. Lukas 12:53.

Prof. Greijdanus zegt in zijn korte verklaring hiervan: de Heere brengt wel vrede, maar geen vrede met zonde en onheiligheid, met miskenning en verloochening van God. Hij predikt den vrede, maar tot den jongsten dag is het veelszins strijd, pijnlijk, heftig, geweldig. En omdat de meesten naar Hem niet willen hooren, doch zich tegen Hem verzetten is daar strijd, die zich tot de gezinnen doorzet.

Eenheid, zeker, waar er gehoorzaamheid is. Maar als de trouw komt te staan tegenover de ontrouw, dan gedeeldheid, scheuring, strijd.

En dit feit schrikt menigmaal vele kinderen Gods af.

Den eersten stap der reformatie doen zij met vreugd, maar voor den tweeden en derden, die er op volgen moet, deinken zij terug.

Want dan moet menigmaal gebroken worden, wat wij zoo heerlijk opbouwden en wat onze oprechte liefde eens had.

Geloof maar, dat er in de dagen der groote reformatie vele vromen waren, die het kwaad in de Roomsche kerk zeer wel opmerkten en er onder leden, maar als de stem tot hen kwam eener beslissende keuze, vroegen zij zich af: waar blijft onze eenheid, waar dat groote christelijke wereldrijk, waarnaar aller verlangen uitging, waar de invloed der christenen op het leven, waar de eenheid tegenover de vele godloochenars die er toen ook waren, waar onze kracht tegenover het communisme, dat men toen ook reeds kende?

Lees maar eens artikel 36 onzer geloofsbelijdenis. Daar staat: „En hierin verwerpen wij de wederdopers en andere oproerige menschen en in het gemeen al degenen, die de overheden en magistraten verwerpen en de justitie omstooten willen, invoerende de gemeenschap der goederen en verwarren de eerbaarheid, die God onder de menschen gesteld heeft.”

U ziet, daar is niets nieuws onder de zon.

En nu was het toch de Roomsche hiërarchie, die daartegen ook inging.

En als men nu de eenheid verbrak verging toch de kracht.

En zoo bleven zij onder het juk van Rome, erg bezwaard, en allicht hadden zij ook wel behoefte aan een orgaan, waarin hun zuchten werden opgenomen tot stiling hunner consciëntie, welker stem allengs alleen onderdrukt kon worden door een steeds heftiger verwijt tegen die getrouw mochten zijn in 's Heeren dienst.

Ook hier niets nieuws onder de zon.

Maar ook in den kring der reformatie bleef de strijd niet uit.

Daar kwamen weer dwalingen op, valsche profeten riepen weer op het luist: de Heere zegt, terwijl zij alleen maar uit hun eigen hart profeteerden.

Tegen dat kwaad moest dan de strijd worden aangebonden en dat gaf last, overal waar de reformatie

eindelijk had mogen zegevieren, vooral waar, zooals hier te lande, ook het staatsleven was gered uit de banden der tyrannie.

De politiek werd daar een factor van gewicht ook voor het kerkelijk leven. En die politiek wil uiteraard machtsvorming. Door eenheid. Eendracht maakt macht. Haar spreuk.

Zulke eendracht roept om eenheid, zij het niet in het denken of spreken, wel in het handelen, stemmen of zoo.

Die politiek is daarom niet zonder gevaar voor de voortdurende reformatie, juist omdat zij handelen is, practisch.

Luther leerde ons zingen: geen aardsche macht begeren wij. En daarom wilde hij zijn reformatie buiten de politiek houden, buiten de staatszucht, die zoo veel kwaad kan brouwen.

Hij zag daar, wat Goethe later dus formuleerde: in het beschouwen zijn wij graag zedelijk goed, in het handelen gewetenloos.

En het was een zeer groote fout van Luther, dat hij meende, dat zulks voor het staatsleven niet anders ook kon.

Wij zien daarvan de sporen bij Brunner, die schreef, dat de staat het toppunt is van kwaad, de opeenhooping aller zonde, en die meent, dat wij dat ook zoo moeten aanvaarden. Wij kunnen dien staat toch niet missen, zal het leven voortgang hebben.

Als wij de wereldgeschiedenis nagaan, ook die van onzen dag, dan zien wij ook terdege, hoe gevaarlijk macht is voor den mensch, en hoe die mensch, juist in zijn politiek handelen geen zonde, geen kwaad, geen gemeenschap, geen gruwel ontziet. Macchiavelli zei rondt, dat het zoo behoorde, en Cesar Borgia, een der grootste schurken, die de historie kent, was zijn ideale held. En sedert dien hebben de machtigen dezer aarde dezen theoreticus wel eens, als Frederik de Groote, weersproken; deze vorst schreef er zelfs een boek tegen; maar in hun handelen betoonden zij zich goede leerlingen van den Italiaan. Ook hij.

Calvin zag de dingen anders dan Luther. Ook het doen der overheden behoort zich te richten naar het Woord van God en de belijdenis der ware kerk. En de calvinisten waren wel degelijk bedacht op het winnen ook van aardsche macht, waar zulks kon in gehoorzaamheid aan den Koning der koningen, en zooals Prins Willem de eerste dat zag: tot bescherming der vrijheid van Christus' kerk, wat altijd door de eerste roeping is van alle overheid. Daar is zij voor.

Indien het anders ware geweest zou Prins Willem de eerste geen vinger hebben uitgestoken tegen Alva, en ware Koningstadhouder Willem III een Lodewijk XIV niet te lijf gegaan.

Behoud van de vrijheid der kerk van de Reformatie. Strijd tegen de machten, die deze vrijheid bedreigden.

Maar ook al was het doel goed, en al werd het goed in het oog gehouden, telkens bleek ook weer, hoe moeilijk het juist in den politieken strijd, in het staatkundig handelen is, om den rechten gehoorzamen weg te bewaren, en niet naar middelen te grijpen, die de wereld kent. Zij het dan gematigd.

De politiek nu vraagt, naar haar aard, om machtsvorming en eenheid van optreden. De reformatie breekt alle valsche scheef gegroeide eenheid.

Daar kwam dus licht vrees voor doorgaande reformatie, voor strijd in de gelederen der kerkmenschen, voor verwarring in den kamp tegen allerlei dwaalgeesten, en het ligt voor de hand, dat de politieke leiders steeds met eenigen schrik zagen, dat er in den boezem der kerk weer strijd kwam, omdat de getrouwe leeraars met al hun kracht ingingen tegen allerlei dwaalgeesten, die zich natuurlijk voorstelden als de meest onschuldige en Schriftgehoorzame menschen. Die ook, vooral als men hen tegenkwam, wezen op de noodzaak van vrede en verdraagzaamheid en liefde, en er daarom ook niet voor terugdeinsden tot de overheden te zeggen: hoort gij die onverdraagzame menschen wel, ziet gij niet, hoe zij de eenheid breken en uw politieke werk belagen? Zoudt gij niet een slot op hun mond willen leggen en ons vreedzame lieden helpen? De kerk moet toch niet heerschen over den staat, maar de staat is de eenige macht, die het kwaad der onverdraagzaamheid kan keeren.

Gij ziet onze tolerantie en hoort onze liefdevolle woorden.

En de mannen der politiek, ziende voor zich het gevaar, dat er weer een strijd zou zijn, die de eenheid breken kon, trachtten dan dien strijd te voorkomen, het vuur der onverdraagzaamheid te blussen, den ijver der oprechte leeraars van Christus' kerk te stuiten. Vrede, vrede, zoo riepen zij dan. Maak toch niet zooveel drukte over kleinigheden.

Dat geeft maar last. En gij sterkt de wereldsche machten die immers reeds juichen over onze verdeeldheid. Zoo gaan de vruchten der reformatie voor het staatkundig leven verloren.

En dan zelden de valsche leeraars: dat is goed, dat willen wij ook, laat men ons toch niet zoo hard bejegenen, want wij meenen het zoo goed.

Maar als de getrouwe wachters op Zions muren niet zwegen en tot de overheden zelden: juist die dwaalleer ondermijnt den staat en uw eenheid zal geen baat brengen, als gij niet gehoorzaam zijt, dan gingen de politieke heeren er menigmaal toe over om de valsche profeten te steunen en de mannen der getrouwe reformatie te vervolgen.

Zoo stond dan de eenheid tegenover de gehoorzaamheid.

En vele menschen, die in hun zoete rust, in dagen van voorspoed, niet gaarne werden opgeschrikt, die overal gevestigde posities innamen, en terugschrokken voor de strenge consequentie der reformatie, vonden die getrouwe herders, ook al mochten zij in theorie gelijk hebben, toch maar te drijverig, extremistisch. Zij hadden niet heeltemaal ongelijk, maar waren te fel, hun toon was niet behoorlijk en die afwijkende lieden daartegenover waren zoo lief en vroom en zacht en beschaafd.

Men kon toch ook waardeeren en verdraagzaam zijn. Moest dat tegenstaan der dwaling nu zóó? Kom kom.....

En ziedaar, nu hebben wij het beeld der gewichtigste momenten uit de geschiedenis van ons vaderland, als het ging in den strijd om het behoud van kerk en staat. Lees er Groen van Prinsterers Vaderlandsche geschiedenis maar eens goed op na. Het was juist zijn doel, ons dat goed te doen begrijpen. En daarom is het stellig ook niet kwaad, als wij met elkander eens een paar van die groote momenten wat nader bezien. Ter leering voor onzen dag. Dus tot een volgende maal.

Met hartelijke groeten en heilbede, uw toegengen MARNIX.

PERSSCHOUW

De droomen van Ds D. J. Couvee.

Ds D. J. Couvee van Axel, synodoeratisch, kon en kan geestig zijn. Deze natuurlijke gave kan bij iedereen zich der gerechtigheid en ook der ongerechtigheid ten dienste stellen. Als ds Couvee meehelpt aan het camoufleren, dan is het ditmaal: der ongerechtigheid.

Zoo vertelt hij bij wijze van droom:

Gek, zoals dat bij 'n behoorlijke droom toegaat, kon ik tegelijk zien en hooren wat er achter de deur in de gang gebeurde. Daar stond 'n jonge man letterlijk te grienen. Dat was zeker de bewuste, die van de strenge niet weer mee mocht. Opeens noemde 'n vrouw, die hem zeker troosten wou, bij zijn volle naam: Johannes Markus. Toen ging er mij ook ineens licht op over de twee twistenden binnen. Dat konden niet anders dan Paulus en Barnabas zijn, ruziënd om hem. En tegelijk zag ik Barnabas opstaan en hoorde ik hem zeggen: Paulus, je schorst mijn volleneef. Je sluit hem feitelijk buiten het koninkrijk. Maar je hebt de moed niet om consequent te zijn en hem te censureren. En hij riep alle aanwezige Antiochiërs en ook mij op, om ons los te maken van Paulus' zonde van hiërarchische liefdeloosheid. Paulus en zijn getrouwen vormden voortaan valse of liever heelmaal geen kerk meer.

En of Paulus al echt op x'n Frans, met de hand op zijn hart, verklaarde dat Johannes Markus als gemeentelid voor hem acceptabel bleef, maar dat hij hem als ambtsdrager niet weer mee kon nemen; dat hij overal Avondmaal met hem kon vieren, doch hem in die bepaalde kerkelijke functie zeker deze reis niet weer mocht handhaven, Barnabas verbrak het verband, noemde hem een scheurmaker, geen apostel meer en ging verbitterd heen.

Wat zal dr Berkouwer zitten te rillen bij al dit nog exemplarischer-dan-exemplarisch geschrijf..... Maar laat ons eens zoeken naar de betéekenis.

Ds Couvee heeft het over een jongen man. Waarschijnlijk bedoelt hij dus den jongsten, die erbij betrokken geweest is: den candidaat „Candidaat Schilder”. Die wou inderdaad op de kerkelijke preektochten mee; hij had nog niets op zijn kerkelijken kerfstok. Nu, grienen zag wel geen mensch hem, maar hij heeft er toch erg veel last van moeten hebben, dat Ridderbos-Grosheide zei tot de kerk, die hem voor die reis al in geboden gecharterd had, n.l. tot de kerk van Noordeloos: deze jonge Schilder mag niet mee; hij mag geen opvolger van den jongen Grosheide worden; want de Heere God neemt dézen wel, en génen niet als ambtsdrager over de schapen van Noordeloos, pas geweld door Grosheide Junior. En Hoek, en alle andere hagenars zeiden openlijk: neem dien jongen man het preekconsent af: hij mag op geen enkele zendingreis mee, wat zeg ik: hij mag geen schapje der kudde Gods ambtelijk toespreken. Hij mag geen kindje doopen, hij moet zijn handen afhouden van de heilige tafel, om er den beker te schikken. Niet alleen nu, maar nooit, tenzij hij zich radikaal bekeert van zijn zonde, en van zijn valsche leer.

En alsof het nog niet voldoende was, toen deze Johannes Markus in Bergschenhoek tóch nog eens een keer de broeders op hun verzoek met een stichtelijk woord vertroostte, toen kwam „Paulus”, en sloot bij handopsteking van alle zijne collegialen Johannes Markus en al zijn broeders buiten het verband. En riep: met u geen gemeenschap meer, wij mogen noch Johannes Markus, noch die plaatsgenooten van hem, die den naam des Heeren aanroepen, erkennen als gemeentelid; wij zullen nergens met hem avondmaal vieren, wij zetten hem buiten het verband.

Wel liet „Paulus” dat heele geval later buiten de Acta, maar daar kan ds D. J. Couvee zich toch niet op beroepen om te verontschuldigen, dat hij zoo'n onzin gedroomd had. Want hij heeft het kunnen weten. Het staat óók nog in een krant, die hij wel eens meer napluist, dat hij desnoods een reisje kan maken naar Broederweg 15, in de straat genaamd „De Rechte”, Kampen. Daar kan hij gecalligrafeerd lezen,

wat zij Markus in te st hoeksch hannes sluiting de Axe, zelfs, la

Maar wil alle ons, Fr-droom dat k

Wa- uitsluit En dan zich Welnecht want h Johann Ridderb het gev houden Dit t En n draaiing ten twe de verdr werd b schor twee is de e ander d

Op met P gerd. „Nou, ook al delijk en Je Paulus ling o, het an nen m had h begom een al zegget held, l niet t zijn v de ho nu kw den bi

Het is a.) de zelf bij en ook VRAAG WORDE of Knaa Markus sloter wjs, dat geworde naal, da telijk.

En da b.) de willen v dus zegg maar: v mensche d e h u Ik wil eens te hinkt gi (ja, ik Paulus HEEFT moet nu over der niet voor gen wild uit G op één v Ik wil Zijt nucl ernstig i de laatst thuis kr stond da noch oo maar oc jaren, vi die vond wou ged niet doo heeten h Grosheid schreef of nee

Het li schen d lijke Ridde als we Hoe la